

УДК 545.3

Сластіна О.О.

старший викладач кафедри фізичного виховання,
Українська інженерно-педагогічна академія,
м. Харків, Україна

**ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ:
БЕЗПЕКА ПЕРЕМІЩЕННЯ, ЗАБОРОНИ ТА МОЖЛИВОСТІ**

Відвідування рекреаційних і туристичних зон українського простору завжди було популярним серед населення нашої країни. Зазвичай, кожна людина протягом року відвідує не одне цікаве місце. Воно може бути поряд з місцем проживання, а може – в інших містах і областях. Українські землі мають достатньо простору для дослідження і відпочинку, адже наша країна – найбільша серед країн європейської частини континенту.

Після початку повномасштабного воєнного вторгнення російських військ на територію України протягом кількох місяців вся країна перестала навіть думати про подорожі. Всі переміщення країною і за кордон мали характер воєнного переселення задля пошуку нового тимчасового місця проживання. Але згодом насиченість воєнних дій стала трохи меншою, в деяких областях України навіть може здатися, що ніякої війни в країні немає. Люди звикли до звуків сирен і бажання мандрувати та відпочивати на природі потроху стало повертатись в думки громадян. До цього ж, психологічна напруга має властивість накопичуватись і щоб пережити складні для населення України часи, необхідно серед виживання, важливих справ та волонтерської діяльності знаходити час для психологічного розвантаження і невеликі мандрівки та відвідування безпечних для відпочинку рекреаційних зон стає в нагоді.

Держане агентство з розвитку туризму попереджає, що переміщення теренами країни під час воєнного стану не забороняється, але є деякі обов'язкові обмеження задля безпеки громадян [2]. Серед таких обмежень основними є такі:

- по всій Україні заборонено сплави, прогулянки, походи та екскурсії біля критичної інфраструктури, військових та стратегічних об'єктів;
- заборонено проведення масових заходів, концертів, фестивалів під час воєнного стану;
- недоступними для відвідування є місця поблизу кордонів росії та білорусії;
- є обмеження з відвідування водойм, лісів, гірських маршрутів у різних областях;
- у прифронтових зонах і взагалі на сході України переміщення є

небезпечним через активні бойові дії;

- території, які були під окупацією, тимчасово краще не відвідувати.

Через воєнні дії на сході та півдні України відвідування туристичних і рекреаційних зон вже протягом майже двох років не є можливим. А деякі зони недоступні вже 10 років. Тому шукати безпечні можливості відпочинку зараз і ще протягом досить тривалого часу краще в центральній і західній частині нашої країни. Але навіть там є закриті зони для відвідування і під час планування поїздки необхідно перевірити місце мандрівки на безпечність, доступність і відсутність обмежень. Окрім того відвідування екскурсій повинно враховувати наявність бомбосховищ у разі небезпеки.

Чернівецькі туристичні діячі впевнені, що розвиток туризму в Україні можливий і під час війни. Серед закордонних туристів більш розповсюдженими стали такі напрямки туризму, як діловий, волонтерський, солідарний тощо. Українські співгромадяни, які мали фінансову можливість виїжджати за кордон на тиждень, під час війни часто проводять свою коротку відпустку в одному з найбезпечніших міст України. Через вплив на цілісність нашої держави населення більше почало цікавитись саме національною культурою та спадщиною, тому через кілька місяців з початку війни люди продовжили подорожувати. Коли питання здоров'я та побуту серед вимушених переселенців вирішені, вони починають цікавитись культурою краю, куди переїхали. Через це збільшується популярність туристичних гастротурів, бо саме за допомогою кулінарних традицій стають зрозумілішими звичаї місцевого населення [4]. Чоловіки призовного віку не мають можливості виїжджати за кордон, тому за можливості сім'я обирає подорожі на теренах Батьківщини.

Звісно, в часи війни немає цілком безпечних подорожей, майже всюди лунають сирени і є вірогідність екстрених ситуацій. Однак українцям необхідно підтримувати моральний дух і трохи змінювати обстановку задля міцного психічного та фізичного здоров'я. В середині країни популярними стають такі напрямки, як патріотично-історичний та культурний туризм, екотуризм та гастротуризм, екстремальний та водний туризм, вело-прогулянки, купання тощо.

Дуже популярним є екотуризм, а саме – походи по карпатським горам. Одним з найбезпечніших видів екотуризму є відвідування печер. Щоб вирушити у похід, піднятись у гори чи відпочити у лісі, необхідно зареєструватися у місцевому управлінні ДСНС та ухвалити маршрут з місцевою владою. Водночас якщо ви користуєтесь послугами туроператора або інструктора з безпеки, вони відповідають за безпеку та узгодження маршруту. Якщо немає обмежень органів місцевої влади, можна розглянути екстремальні види відпочинку, зокрема скелелазіння, хайкінг, рафтинг. Водний туризм є одночасно екстремальним і рекреаційним, він відносно безпечний у всіх західних областях [1].

Рекреаційний туризм під час війни також має обмеження. Населенню лівобережної частини країни краще забути про відвідування лісів в найближчих час. Розмінування територій ще триває і невідомо, коли звільнені від окупації та бойових дій території стануть цілком безпечними. Збирання грибів та ягід, спортивні заходи в рекреаційних зонах в небезпечних регіонах країни краще відкласти на інші часи або відвідати з цими цілями правобережну частину державних територій. Також, якщо є необхідність у рекреації, про безпечні території можна дізнатися в громаді, а інформацію про заміновані місця краще шукати в очільників територіальних громад, представників територіальної оборони та у відповідних сил ЗСУ [3].

Під час будь-яких мандрівок необхідними є такі заходи безпеки:

- усі тури повинні проходити в межах проміжку між комендантськими годинами. за відсутності такої можливості, в комендантську годину туристи повинні знаходитись в готелі;
- масові скупчення людей заборонені, тому група туристів повинна бути не більше 20 осіб і за необхідності мати можливість швидко зайти в бомбосховище;
- при самотійній подорожі по туристичному гірському маршруту необхідна реєстрація у місцевому управлінні ДСНС;
- для мандрівок горами краще скористатись послугами інструктора;
- пересуватися можна лише дозволеними маршрутами, в межах

маркованих троп та уникати відхилення від них;

– необхідно повністю дотримуватися заборон органів місцевої влади [1].

Дотримання всіх правил та заборон – це запорука безпечного відпочинку. Звісно, війна – не кращий час для отримання задоволення і кожен вирішує самотійно моральний бік цього питання. Але для переселенців та мешканців звільнених від окупантів територій рекреація та туризм можуть стати порятунком від невіправних психологічних наслідків. Також важливо розуміти, що підтримка розвитку туристичної галузі на теренах країни – це поповнення державного бюджету, яке одночасно може бути допомогою Збройним Силам України в захисті державних кордонів і незалежності нашої Батьківщини.

Література:

1. Барсукова О. Подорожі під час війни: де дозволено відпочивати і як безпечно організувати мандрівку. URL: <https://life.pravda.com.ua/travel/2022/06/20/249177/>
2. Державне агентство розвитку туризму. Подорожі Україною під час війни: правила безпеки. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/podorozhi-ukrayinoyu-pid-chas-vijni-pravila-bezpeki>
3. «Спочатку подбайте про безпеку». Де шукати місця сили під час війни, і чому ліси – не найкраща ідея. Національний університет біресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/115375>
4. Олійник В. Що таке солідарний туризм і як розвивають галузь під час війни. Чернівці 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3720542-so-take-solidarnij-turizm-i-ak-rozvivaut-galuz-pid-cas-vijni.html>